

פרשת אמור

עובר כולו מאב לבניו, ורק לבניו. לכן קוראים לשושלת זו שושלת Y. מאחר ורצפים אלו עוברים בתורשה ישירה מאבות לבנים, זיהוי דמיון בווריאציות של רצפי STR בין פרטים שונים באוכלוסייה יכול ללמד על קרבה גנטית ביניהם.

באמצעות בדיקה זו, מצא סקורצקי כי ישנם סמנים גנטיים על כרומוזום Y שייחודיים לכוהנים ללא קשר לשיוכם העדתי (אשכנזים או ספרדים). כלומר כוהן מעירק, כוהן מפולין וכוהן ממרוקו נושאים אותם סמנים גנטיים. הממצאים שנמצאו במחקר זה היו בעלי מובהקות סטטיסטית גבוהה ביותר.

נוסף על כך, ניתוח הדנ"א במחקרו, הראה כי אותו אב קדמון משותף חי לפני כ-106 דורות בקירוב. אם מניחים כי משך כל דור הוא כשלושים שנה - אזי החישוב מראה שאותו אב קדמון משותף חי לפני כ-3200-3300 שנה, מקביל לתקופה המשוערת בה חי אהרון הכהן, אבי שושלת הכוהנים.

יש לציין כי למרות תוצאות מעניינות

אלה, לא כל המחקרים שנעשו בתחום הניבו ממצאים דומים וכמובן שלא ניתן להסיק ממחקרים אלה מסקנות להלכה.

לסיכום, מוסד הכהונה סיפק לחיים הרוחניים והדתיים של עם ישראל מבנה והמשכיות, טקסים ומנהגים, חגים וחגיגות. משימתו המרכזית היתה להבטיח שעם ישראל יישאר עם קדוש שאלוהים בקרבו (הרב זקס, על פרשת "תצוה"). משחרב בית-המקדש הצטמצמו תפקידי הכוהנים והשפעתם על חיי הקהילה בעם ישראל, אך העברת הכהונה מאב לבן ממשיכה מדור לדור עד עולם. מבחינה מדעית המחקר הגנטי יכול לסייע בהתחקות אחר העברה רב דורית זו באמצעות בדיקת הגנום של הכוהנים. שכן ביכולתו להצביע על קבוצות של יהודים במקומות שונים בעולם שלהן יש מקור משותף וסמנים גנטיים משותפים. שנזכה לברכת "והשב כוהנים לעבודתם ולוויים לשירם ולזמרם".

"וַיֹּאמֶר ה' אֶל-מֹשֶׁה, אָמַר אֶל-הַכֹּהֲנִים בְּנֵי אַהֲרֹן... קְדָשִׁים יִהְיוּ, לְאֱלֹהֵיהֶם.." (ויקרא כ"א, א')

בפרשתנו מוזכרות מספר רב של מצוות. חלק נכבד מהן עוסק בכוהנים ובעבודתם. התורה מציינת כי לכוהנים ניתנה קדושה מיוחדת ומעמד הייחודי הובטח להם - לדורות עולם " **וַיַּבְדֵּל אֶהָרֹן לְהַקְדִּישׁוּ קְדָשׁ קְדָשִׁים הוּא-וּבָנָיו, עַד-עוֹלָם, וְהַקְטִיר לִפְנֵי ה' לְשִׁרְתוֹ וּלְבָרְךָ בְּשִׁמּוֹ, עַד-עוֹלָם**" (דברי הימים א' כג' יג).

ייחודיות זו באה לידי ביטוי בתפקידם, בזכויותיהם ובאיסורים שהוטלו עליהם. משחרב בית המקדש בטלו עיקר תפקידי הכוהנים, אולם כמה ציוויים ואיסורים החלים עליהם ממשיכים להתקיים אף כיום. בין היתר מונים אנו את ברכת הכוהנים, פדיון הבן, האיסור על היטמאות למתים ועוד. כיוון שהכהן נבחר לשרת בקודש - לא מכוח כישוריו או הכשרתו, אלא **מכוח ייחוסו**, הייתה שמירה והקפדה על הטוהר והייחוס בקרב משפחות הכוהנים לדורותיהם. **נשאלת השאלה, כיצד ניתן**

לדעת שהכוהנים בימינו הינם אכן משושלת אהרון ובניו? למעשה, הספק אודות מעמדם של הכוהנים, התעורר כבר בחזרה מגלות בית ראשון² ועל כך נשתברו קולמוסים רבים. יש הטוענים כי ניתן לבדוק את הנושא מנקודת מבט מדעית, באמצעות מחקר גנטי הבוחן סמנים גנטיים של אוכלוסיות על מנת לזהות מוצא, אב קדמון וכדומה. לדוגמה, בשנות ה-90 נערך מחקר³ בהובלתו של פרופסור קרל סקורצקי⁴, בו נבדק הגנום של גברים ממשפחות כוהנים שונות. המחקר נערך בעזרת השוואת רצפים גנומיים תוך התמקדות ברצפים מיוחדים בגנום הנקראים STR (Short Tandem Repeats). הגנום, הינו רצף ארוך המורכב מ-4 יחידות בסיס (נוקליאוטידים), המסומנים באותיות A, T, C, G. רצפי STR בנויים ממספר חזרות של רצף בסיסי (לדוגמא: CGTCGTCGT בניו משלוש חזרות של הרצף CGT). רצפי STR כאלו נמצאים גם על הכרומוזום y הזכרי אשר

1 עזרא פרק י', מסכת קידושין עט, מסכת כתובות כה ע"א
2 למאמר <<

לשיחתו של פרופ' סקורצקי <<

3 סקורצקי, חוקר מרכזי בתחום חקר הגנטיקה בישראל, הינו דיקן הפקולטה לרפואה ע"ש עזריאלי של אוניברסיטת בר-אילן בצפת.